

امنیت غذایی و حق دسترسی به غذا در گفتمان حقوقی سازمان ملل

دکتر سید باقر میرعباسی

استاد دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران

دکتر چنگیز اسفندیاری

عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم تحقیقات تهران

سرشناسه	: میرعباسی، سیدباقر، ۱۳۲۲-
عنوان و نام پدیدآور	: امنیت غذایی و حق دسترسی به غذا در گفتمان حقوقی سازمان ملل / سید باقر میرعباسی، چنگیز اسفندیاری
مشخصات نشر	: تهران: خرسندی، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری	: ۳۳۸ ص.
شابک	: 978-600-114-413-4
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیپا
موضوع	: سازمان ملل متحد
موضوع	: حق غذا
موضوع	: مواد غذایی -- تأمین -- آینده‌نگری
موضوع	: مواد غذایی -- تأمین -- جنبه‌های سیاسی
موضوع	: مواد غذایی -- تأمین -- تدابیر ایمنی
موضوع	: امنیت غذایی
شناسه افزوده	: اسفندیاری، چنگیز، ۱۳۴۸-
رده‌بندی کنگره	: ۱۳۹۳ الف ۹ م / ۳۲۶۰ K
رده‌بندی دیویی	: ۳۳۸ / ۱۹:
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۷۱۷۹۸۱:

انتشارات خرسندی

نمایشگاه و فروشگاه کتب فقهی، حقوقی و مجموعه قوانین
 خیابان انقلاب - خیابان فخر رازی - خیابان لبافی‌نژاد - نرسیده به خیابان دانشگاه
 پلاک ۱۷۴ - واحد ۲

تلفن ۵-۶۶۹۷۱۰۳۴ و ۵-۶۶۴۹۰۵۸۴

پست الکترونیک: Khorsandy.pub@gmail.com

سایت اینترنتی: www.Khorsandypub.com

امنیت غذایی و حق دسترسی به غذا در گفتمان حقوقی سازمان ملل

دکتر سید باقر میرعباسی - دکتر چنگیز اسفندیاری

چاپ اول: ۱۳۹۳ - تیراژ: ۲۰۰ جلد - قیمت: ۲۰۰۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۱۴-۴۱۳-۴ ISBN: 978-600-114-413-4

فهرست مطالب

۱۷	مقدمه
	بخش اول: درآمدی بر مفاهیم بنیادین
۳۵	فصل اول: تعاریف حق غذا و امنیت غذایی
۲۵	مقدمه
۲۵	مبحث اول: مفهوم حق بر غذا
۲۶	گفتار اول: تعاریف حق غذا
۲۶	بند اول: تعریف حق غذا از نظر گزارشگر ویژه حق غذا در سازمان ملل متحد
۲۷	بند دوم: تعریف حق غذا از دیدگاه کمیته حقوق اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی
۲۹	گفتار دوم: رابطه حق بر غذا و سایر حقوق بشری
۳۰	بند اول: حق بر غذا و حق بر عدم تبعیض
۳۰	بند دوم: حق بر غذا و حق آب
۳۱	بند سوم: حق بر غذا و حق بر سلامتی
۳۲	بند چهارم: حق غذا و حق حیات
۳۲	بند پنجم: حق غذا و حق مسکن
۳۲	بند ششم: حق بر غذا و حق بر آموزش
۳۴	بند هفتم: حق بر غذا و حق بر آزادی عقیده، بیان و اطلاعات
۳۴	بند هشتم: حق بر غذا و حق بر کار
۳۵	بند نهم: حق بر غذا و حق بر تشکیل اجتماعات و انجمن‌ها
۳۵	مبحث دوم: تعاریف امنیت غذایی
۳۶	گفتار اول: تعریف امنیت غذایی از دیدگاه کنفرانس جهانی غذا
۳۷	گفتار دوم: تعریف امنیت غذایی در کنفرانس جهانی تغذیه
۳۸	گفتار سوم: تعریف امنیت غذایی از دیدگاه برنامه توسعه ملل متحد
۳۸	گفتار چهارم: تعریف امنیت غذایی در اجلاس سران در زمینه غذا
۴۰	نتیجه‌گیری
۴۱	فصل دوم: امنیت غذایی و چالش‌های جهانی
۴۱	مقدمه
۴۱	مبحث اول: بررسی وضعیت امنیت غذایی
۴۲	گفتار اول: بررسی وضعیت امنیت غذایی در جامعه جهانی

۴۴	گفتار دوم: وضعیت شاخص‌های ناامنی غذایی در جهان
۴۶	مبحث دوم: چالش‌های امنیت غذایی
۴۶	گفتار اول: افزایش قیمت جهانی مواد غذایی و امنیت غذایی
۵۱	گفتار دوم: توسعه کشت محصولات ارگانیک
۵۱	گفتار سوم: تولید سوخت‌های زیستی در آمریکا و اروپا به عنوان جایگزین بنزین
۵۴	گفتار چهارم: تغییرات جوی و گرم شدن کره زمین
۵۵	گفتار پنجم: تخریب منابع طبیعی
۵۵	گفتار ششم: کاهش اراضی زیر کشت
۵۶	گفتار هفتم: جهانی شدن اقتصاد و نظام‌های تولید
۵۶	گفتار هشتم: فرمایش منابع پایه و بحران‌های زیست‌محیطی
۵۷	نتیجه‌گیری

بخش دوم: مبانی و ماهیت تعهدات مرتبط با حق غذا

۶۱	فصل اول: ماهیت و مفهوم حق غذا به عنوان حق بشری
۶۱	مقدمه
۶۲	مبحث اول: تقسیم‌بندی حق
۶۴	گفتار اول: تحلیل هوفیلدی از مفهوم حق
۶۴	الف. حق مطالبه
۶۴	ب. حق - آزادی و یا حق - امتیاز
۶۴	ج. حق - قدرت
۶۵	د. حق - مصونیت
۶۶	گفتار دوم: ماهیت حق
۶۶	الف. نظریه اعمال اراده و یا انتخاب
۶۷	ب. نظریه سود و منفعت
۶۹	مبحث دوم: مبانی نظری حق‌های رفاهی
۷۰	گفتار اول: توجیه حق رفاهی بر مبنای کرامت انسانی (حق غذا)
۷۱	گفتار دوم: توجیه حق رفاهی بر مبنای قرارداد اجتماعی (حق غذا و غیره)
۷۲	گفتار سوم: توجیه حق‌های رفاهی (حق بر غذا) بر مبنای حقوق طبیعی
۷۵	گفتار چهارم: توجیه حق غذا بر مبنای نظریات فایده‌گرایانه: نفع درازمدت اکثریت
۷۶	گفتار پنجم: توجیه حق غذا بر اساس نظریات فضیلت‌مداران: رشد فضیلت‌ها
۷۷	مبحث سوم: نسل‌های تاریخی حقوق بشر
۸۲	مبحث چهارم: ماهیت حق‌های رفاهی «حق بر» یا «حق از»
۸۳	گفتار اول: ماهیت تعهد دولت در حق‌های رفاهی
۸۷	فصل سوم: ماهیت تعهدات دولت‌ها در مورد حق غذا
۸۷	مقدمه
۸۸	مبحث اول: ماهیت تعهدات دولت‌ها

۸۸	گفتار اول: تعهد به نتیجه و تعهد به وسیله
۹۰	گفتار دوم: تعهد به احترام، حمایت و ایفا
۱۰۱	بند اول: تعهد به احترام به حق غذا
۱۰۱	بند دوم: تعهد به حمایت از حق غذا
۱۰۲	بند سوم: تعهد به ایفای حق غذا
۱۰۳	مبحث دوم: نقض حق بر غذا و دادخواهی از آن از منظر حقوق بین الملل بشر
۱۰۴	گفتار اول: دادخواهی از تعهد به تضمین حق غذا بدون تبعیض
۱۰۵	گفتار دوم: دادخواهی تعهد به احترام به حق دسترسی به غذا
۱۰۶	گفتار سوم: دادخواهی تعهد به حمایت از حق دسترسی به غذا
۱۰۶	گفتار چهارم: دادخواهی از تعهد برای ایفا به حق دسترسی به غذا
۱۰۸	مبحث سوم: نقض حق بر غذا و دادخواهی از آن از منظر حقوق بین الملل بشردوستانه
۱۰۸	گفتار اول: نقض فاحش اصول و قواعد حقوق بشردوستانه در ارتباط با حق غذا
۱۰۸	بند اول: نقض قاعده منع به تعطیل کشاندن غیرنظامیان
	بند دوم: نقض قاعده ممنوعیت نابود کردن یا غیرقابل استفاده کردن اموال برای حیات جمعیت غیرنظامی
۱۱۰	بند سوم: نقض قاعده حق دریافت کمک های بشردوستانه
۱۱۱	بند چهارم: نقض قاعده آزادی حرکت کارکنان بشردوستانه
۱۱۶	گفتار دوم: مراجع رسیدگی به جنایات ارتكابی از نقض حق غذا
۱۱۶	بند اول: دیوان کیفری بین المللی
۱۱۷	بند دوم: رسیدگی در مراجع ملی سایر کشورها
۱۱۸	بند سوم: تشکیل دادگاه کیفری بین المللی ویژه توسط شورای امنیت
۱۱۹	بند چهارم: دیوان دادگستری بین المللی
۱۲۰	نتیجه گیری
	بخش سوم: نقش سازمان ملل در شناسایی و ایجاد تعهدات حقوقی مرتبط با حق غذا
۱۲۳	فصل اول: نقش سازمان ملل در شناسایی حق غذا از منظر حقوق بین الملل بشر
۱۲۳	مقدمه
۱۲۴	مبحث اول: حق غذا در کنوانسیون ها و میثاق های مختلف بین المللی از منظر حقوق بین الملل بشر
۱۲۵	گفتار اول: اعلامیه جهانی حقوق بشر
۱۲۶	گفتار دوم: کنوانسیون جلوگیری و مجازات جنایات کشتار دسته جمعی (ژنوساید)
۱۲۶	گفتار سوم: کنوانسیون مربوط به وضع پناهندگان
۱۲۷	گفتار چهارم: میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی
۱۳۰	گفتار پنجم: میثاق بین المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی
	بند اول: اقدامات مقدماتی در ارتباط با تدوین بند ۱ ماده ۱۱ میثاق بین المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی
۱۳۲	۱. سطح کافی زندگی
۱۳۳	

۲. برای خود و خانواده‌اش ۱۳۳
۳. بهبود مستمر شرایط زندگی ۱۳۴
۴. اقدامات مقتضی برای تضمین تحقق حق ۱۳۴
۵. همکاری بین‌المللی ۱۳۴
- بند دوم: اقدامات مقدماتی در ارتباط با تدوین بند ۲ ماده ۱۱ میثاق بین‌المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی ۱۳۵
۱. حق رهایی از گرسنگی ۱۳۵
۲. رهایی از گرسنگی ۱۳۶
۳. حق بنیادی همگان ۱۳۶
۴. معنای غذای کافی ۱۳۷
۵. تحقق حق بر غذا ۱۳۸
۶. تعهدات خاص دولت‌ها ۱۴۲
۷. اهداف فرعی ۱۴۳
- گفتار ششم: پروتکل اختیاری میثاق بین‌المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی ۱۴۶
- الف. رهیافت جامع ۱۴۸
- ب. رهیافت انتخابی ۱۴۹
- ج. رهیافت مبتنی بر اعمال شرط ۱۴۹
- د. رهیافت محدودیت زمانی ۱۴۹
- هـ. رهیافت محدود ۱۴۹
- گفتار هفتم: کنوانسیون بین‌المللی منع و مجازات جرم نژادپرستی ۱۵۷
- گفتار هشتم: کنوانسیون رفع کلیه اشکال تبعیض علیه زنان ۱۵۸
- گفتار نهم: کنوانسیون حقوق کودک ۱۶۰
- گفتار دهم: کنوانسیون حقوق اشخاص دارای معلولیت ۱۶۲
- مبحث دوم: حق غذا در سایر اسناد بین‌المللی ۱۶۲
- گفتار اول: اعلامیه جهانی توسعه حمایت و بقا کودکان ۱۶۲
- گفتار دوم: برنامه اقدام اجلاس سران برای کودکان ۱۶۳
- گفتار سوم: کنفرانس ریو ۱۶۳
- گفتار چهارم: اعلامیه ریو ۱۶۳
- گفتار پنجم: دستور کار ۲۱ - منشوری برای آینده (ریو ۱۹۹۲) ۱۶۴
- گفتار ششم: اعلامیه وین و برنامه کار کنفرانس جهانی حقوق بشر در سال ۱۹۹۳ ۱۶۵
- گفتار هفتم: برنامه اقدام کنفرانس بین‌المللی جمعیت و توسعه ۱۹۹۴ ۱۶۵
- گفتار هشتم: اعلامیه کپنهاگ در مورد توسعه اجتماعی ۱۶۶
- گفتار نهم: اعلامیه استانبول در مورد اقامتگاه‌های انسانی ۱۶۷
- گفتار دهم: اعلامیه پکن و چهارچوبی برای اقدام ۱۶۷
- مبحث سوم: حق غذا در اهداف و وظایف سازمان‌ها و نهادهای بین‌المللی وابسته به سازمان ملل ۱۶۸

گفتار اول: سازمان غذا و کشاورزی	۱۶۸
گفتار دوم: صندوق بین‌المللی پول	۱۶۹
گفتار سوم: بانک جهانی	۱۶۹
گفتار چهارم: سازمان بهداشت جهانی	۱۶۹
گفتار پنجم: صندوق کودکان ملل متحد	۱۷۰
گفتار ششم: صندوق بین‌المللی توسعه کشاورزی	۱۷۱
گفتار هفتم: سازمان توسعه صنعتی ملل متحد	۱۷۱
گفتار هشتم: برنامه توسعه ملل متحد	۱۷۲
گفتار نهم: سازمان تجارت جهانی	۱۷۲
فصل دوم: نقش سازمان ملل در شناسایی و ایجاد تعهدات حقوقی مرتبط به حق غذا از منظر حقوق بین‌الملل بشردوستانه	۱۷۵
مقدمه:	۱۷۵
مبحث اول: حقوق بشردوستانه در مخاصمات مسلحانه داخلی و بین‌المللی	۱۷۶
مبحث دوم: منابع حقوق بشردوستانه در مخاصمات مسلحانه بین‌المللی	۱۷۹
گفتار اول: عرف	۱۷۹
گفتار دوم: اصول کلی حقوقی	۱۷۹
گفتار سوم: قراردادهای بین‌المللی	۱۸۰
مبحث سوم: منابع حقوق بین‌المللی بشردوستانه در مخاصمات مسلحانه داخلی	۱۸۱
گفتار اول: حقوق عهدنامه‌ای	۱۸۱
بند اول: ماده سه مشترک کنوانسیون‌های چهار گانه ۱۹۴۹	۱۸۱
بند دوم: پروتکل دوم الحاقی (۱۹۷۷) زنو	۱۸۳
گفتار دوم: عرف	۱۸۴
بند اول: تأکید بر عرفی بودن برخی مقررات حقوق مخاصمات غیربین‌المللی در آرای قضایی و مشورتی بین‌المللی	۱۸۴
بند دوم: تأکید بر عرفی بودن برخی مقررات حقوق مخاصمات مسلحانه غیربین‌المللی در عملکرد نهادهای بین‌المللی	۱۸۵
مبحث چهارم: جایگاه حق بر غذا در اسناد بین‌المللی از منظر حقوق بین‌الملل بشردوستانه	۱۸۶
گفتار اول: حق غذا در مفاد کنوانسیون‌های چهار گانه زنو	۱۸۶
گفتار دوم: حق غذا در پروتکل‌های الحاقی به کنوانسیون چهار گانه زنو	۱۸۷
گفتار سوم: حقوق بین‌المللی کیفری و حق غذا	۱۹۰
نتیجه‌گیری	۱۹۱
بخش چهارم: اقدامات سازمان ملل در اجرای تعهدات حق غذا از منظر حقوق بین‌الملل بشر و بشردوستانه	
فصل اول: اقدامات ارکان اصلی و فرعی حقوق بشری سازمان ملل متحد در زمینه حق غذا	۱۹۵

۱۹۵	مقدمه
۱۹۵	مبحث اول: شورای امنیت
۱۹۷	گفتار اول: کمک‌های بشردوستانه
۲۰۳	بند اول: اقدام بازدارنده
۲۰۳	بند دوم: اقدام حمایتی
۲۰۳	بند سوم: اقدام تنبیهی
۲۰۴	بند چهارم: اقدام زورمندانه
۲۰۴	بند پنجم: اقدام اعاده کننده
۲۰۷	گفتار دوم: کمک‌های غذایی بین‌المللی و حق دسترسی به غذا
۲۰۸	بند اول: تعهد به فراهم نمودن کمک‌های غذایی تحت حقوق بین‌الملل بشر
۲۰۹	بند دوم: تعهدات به منظور فراهم ساختن کمک‌های غذایی در چهارچوب حقوق بشردوستانه بین‌المللی
۲۱۲	گفتار سوم: شورای امنیت و کمک‌های بشردوستانه
۲۱۶	بند اول: بحران عراق
۲۱۷	بند دوم: بحران سومالی
۲۲۰	بند سوم: یوگسلاوی سابق
۲۲۲	بند چهارم: رواندا
۲۲۲	بند پنجم: سیرالئون
۲۲۳	بند ششم: قطعنامه ۱۶۲۲ در مورد اتیوپی - اریتره
۲۲۳	بند هفتم: قطعنامه شماره ۱۹۷۳ شورای امنیت در مورد لیبی
۲۲۴	مبحث دوم: مجمع عمومی سازمان ملل متحد
۲۲۵	گفتار اول: مجمع عمومی سازمان ملل متحد
۲۲۶	بند اول: قطعنامه ۶۴/۷۶ مجمع عمومی سازمان ملل در سال ۲۰۱۰ در مورد توسعه هماهنگی کمک‌های اضطراری بشردوستانه سازمان ملل
۲۲۶	بند دوم: قطعنامه شماره ۶۵/۱۷۸ مجمع عمومی سازمان ملل متحد در سال ۲۰۱۰ در مورد توسعه کشاورزی و امنیت غذایی
۲۲۷	بند سوم: قطعنامه شماره ۶۵/۲۲۰ مجمع عمومی سازمان ملل در سال ۲۰۱۱
۲۲۸	بند چهارم: سایر قطعنامه‌ها
۲۲۹	بند پنجم: اعلامیه‌ها
۲۳۱	مبحث سوم: شورای اقتصادی و اجتماعی و ارکان فرعی آن
۲۳۲	گفتار اول: شورای اقتصادی و اجتماعی
۲۳۳	بند اول: قطعنامه ۱۲۳۵ شورای اقتصادی و اجتماعی
۲۳۳	بند دوم: قطعنامه ۱۵۰۳ شورای اقتصادی و اجتماعی
۲۳۴	گفتار دوم: کمیسیون حقوق بشر
۲۳۶	بند اول: قطعنامه ۲۰۴/۱۹ کمیسیون حقوق بشر در مورد حق غذا

۲۳۶	بند دوم: سایر قطعنامه‌ها
۲۳۷	گفتار سوم: گزارشگران ویژه
۲۳۷	بند اول: گزارشگران ویژه موضوعی
۲۳۸	بند دوم: گزارشگران ویژه کشوری
۲۳۸	گفتار چهارم: گزارشگر ویژه حق غذا
۲۴۲	بند اول: گزارش، گزارشگر ویژه حق غذا در سال ۲۰۰۹
۲۴۲	بند دوم: گزارش گزارشگر ویژه حق غذا ۲۰۱۰
۲۴۲	بند سوم: سایر گزارش‌های گزارشگر حق غذا
۲۴۳	گفتار پنجم: شورای حقوق بشر
۲۴۴	بند اول: بررسی گزارش ارسالی کشورها
۲۴۴	بند دوم: قطعنامه‌های شورای حقوق بشر در مورد حق غذا
۲۴۷	گفتار ششم: کمیسیون فرعی ترویج و حمایت از حقوق بشر
۲۴۸	بند اول: قطعنامه شماره ۲۰۰۱ کمیسیون فرعی حقوق بشر
۲۴۸	بند دوم: قطعنامه شماره ۲۰۰۲/۱۰ کمیسیون فرعی حقوق بشر
۲۴۹	بند سوم: سایر قطعنامه‌های کمیسیون حقوق بشر
۲۴۹	مبحث چهارم: نهادهای حقوق بشری ناشی از معاهدات
۲۴۹	گفتار اول: کمیته حقوق بشر
۲۵۲	بند اول: حمایت از حق دسترسی به غذا برای افراد بازداشت‌شده در زندان و جمعیت‌های بومی
۲۵۲	بند دوم: تفسیر شماره ۶ حق حیات مندرج در ماده ۶ در سال ۱۹۸۲
۲۵۳	گفتار دوم: کمیته حقوق اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی
۲۵۵	گفتار سوم: کمیته رفع تبعیض علیه زنان
۲۵۶	گفتار چهارم: کمیته حقوق کودک
	فصل دوم: عملکرد مؤسسه تخصصی سازمان ملل متحد (فانو) و نهاد فرعی آن در مورد
۲۵۹	حق غذا
۲۵۹	مقدمه
۲۵۹	مبحث اول: سازمان غذا و کشاورزی
۲۶۱	گفتار اول: اعلامیه جهانی ریشه‌کنی فقر و سوء تغذیه ۱۹۷۴
۲۶۱	گفتار دوم: قطعنامه شماره ۱/۶۴ شورای فانو
۲۶۲	گفتار سوم: اعلامیه پکن شورای جهانی غذا
۲۶۲	گفتار چهارم: پیمان امنیت غذایی جهانی
۲۶۲	گفتار پنجم: اعلامیه جهانی تغذیه
۲۶۴	گفتار ششم: برنامه ویژه امنیت غذایی
۲۶۴	گفتار هفتم: نهی نقشه‌ناامنی غذایی گروه‌های آسیب‌پذیر
۲۶۴	گفتار هشتم: اعلامیه رم در زمینه امنیت غذایی جهانی
۲۶۷	گفتار نهم: برنامه اقدام امنیت غذایی جهان

۲۷۱	گفتار دهم: اعلامیه اجلاس جهانی غذا، ۵ سال بعد
۲۷۲	گفتار یازدهم: اعلامیه اتحاد بین‌المللی علیه گرسنگی
۲۷۲	گفتار دوازدهم: دستورالعمل اختیاری جهت حمایت تدریجی از تحقق حق غذا
۲۷۳	گفتار سیزدهم: اعلامیه کنفرانس عالی امنیت غذایی جهان ۲۰۰۸
۲۷۴	گفتار چهاردهم: اعلامیه اجلاس جهانی امنیت غذایی
۲۷۵	مبحث دوم: برنامه جهانی غذا
۲۷۵	گفتار اول: اهداف برنامه جهانی غذا
۲۷۵	گفتار دوم: وظایف برنامه جهانی غذا
۲۷۶	نتیجه‌گیری

بخش پنجم: حق دسترسی به غذا در سطح منطقه‌ای

۲۸۳	فصل اول: نقش سازمان‌های منطقه‌ای در شناسایی و اجرای حق دسترسی به غذا
۲۸۳	مقدمه
۲۸۴	مبحث اول: سازمان‌های منطقه‌ای و حق بر غذا
۲۸۴	گفتار اول: قاره آفریقا
۲۸۴	بند اول: منشور حقوق بشر آفریقا (۱۹۸۱)
۲۸۴	بند دوم: منشور آفریقایی حقوق و رفاه کودک
۲۸۵	گفتار دوم: قاره آمریکا
۲۸۵	بند اول: منشور سازمان کشورهای آمریکایی
۲۸۵	بند دوم: پروتکل الحاقی به کنوانسیون آمریکایی حقوق بشر (پروتکل سان سالوادور)
۲۸۶	گفتار سوم: قاره اروپا
۲۸۶	بند اول: منشور اجتماعی اروپا
۲۸۷	مبحث دوم: اقدامات اجرایی سازمان‌های منطقه‌ای در زمینه حق غذا
۲۸۷	گفتار اول: دادگاه حقوق بشر آفریقا
۲۸۸	گفتار دوم: کمیسیون حقوق بشر در آفریقا
۲۸۹	گفتار سوم: کمیسیون حقوق بشر آمریکا
۲۹۰	گفتار چهارم: کمیته حقوق اجتماعی اروپا
۲۹۱	فصل دوم: شناسایی و اجرای حق غذا در سطح ملی
۲۹۱	مبحث اول: حق غذا و شناسایی آن در سطح ملی
۲۹۴	گفتار اول: حق دسترسی به غذا در قوانین اساسی کشورها
۲۹۸	گفتار دوم: دادخواهی از نقض حق غذا در سطح ملی
۲۹۸	مبحث دوم: مکانیزم‌های اجرایی در سطح ملی
۲۹۹	گفتار اول: مکانیزم‌های اجرایی در آفریقای جنوبی
۲۹۹	گفتار دوم: مکانیزم‌های اجرایی در هندوستان
۳۰۰	گفتار سوم: مکانیزم‌های اجرایی در سوئیس
۳۰۱	گفتار چهارم: نهادهای نظارتی فراقضایی در زمینه حق بر غذا

۳۰۳	پیوست
۳۰۳	پیوست ۱
۳۰۳	حق برخورداری از غذای کافی (ماده ۱۱)
۳۰۳	پیشگفتار و مقدمات اساسی
۳۱۳	پیوست ۲
۳۱۳	کنوانسیون شماره ۱ ژنو
۳۱۳	کنوانسیون شماره ۳ ژنو
۳۱۵	کنوانسیون چهارم ژنو
۳۱۷	پروتکل الحاقی به کنوانسیون ۱۹۴۹ ژنو (پروتکل اول)
۳۲۰	پروتکل الحاقی شماره ۲ به کنوانسیون‌های چهارگانه ژنو
۳۲۰	اساسنامه دیوان کیفری بین‌المللی ۱۹۹۸
۳۲۳	منابع
۳۲۳	الف - کتب فارسی:
۳۲۵	اسناد
۳۲۶	مقالات
۳۲۸	پایان‌نامه‌ها
۳۲۸	منابع انگلیسی
۳۲۸	Books:
۳۲۹	Articles:
۳۳۰	Document:
۳۳۸	Sites: